

BIBÓ ISTVÁN ÉS BIERBAUER (BORBÍRÓ) VIRGILNÉ LEVELEZÉSE (II)

Bibó István – Bierbauer (Borbíró) Virgilnének

Hága, 1936. júl. 8.

Kedves Adi néni!

Őszintén aggódom és szomorkodom, hogy most már Adi néni is ágynak dőlt. Remélem, hogy az influenza csak egy nem is olyan rosszuleső fáradság-kipihenés volt, s mire ez a késői levél Pestre érkezik, az összes mellhártyákat és hörgőcsöveket rendben fogja találni.

Megint egy szép utat panamáztam ki magamnak, aminek többek között az is az eredménye, hogy adósságokkal illően megterhelve értem Hágába. Megálltam Velencében két napra, fürödtem a Lídón, láttam a biennálét (a magyar és spanyol jók voltak, ellenben borzadalmas a magyar pavilon a sok gyönyörű ősturáni felirattal: szerencse, hogy nem értik Velencében!) Voltam egy napig Comóban, voltam Bellagióban, egy hátsó ajtón besurrantam a Villaimába (végig rózsákkal a kerítésen, hogy hívják?), és felmentem a legmagasabb pontra. Milánóban láttam a triennálét: az építészeti rész ügyesen volt rendezve, de a nemzetközi rész kicsit összevissza volt. Genfben 5 napig voltam, végignéztem az ismerősöket, Párisban egy hétig, nagyon jó volt, találkoztam Miklóssal és párisi barátaimmal. Onnan idejövet csak Brüsszelben álltam meg, ott is este 11-től reggel 6-ig, amit bumlizva töltöttem. Hága végtelenül kedves levegőjű hely, és nagyon jól érzem magamat itt. Az Akadémián az előadások jók. Scheveningenben még nem fürödtem, holnap fogok. Itt van Schapira barátom is autós ismerősökkel, úgy-hogy minden kilátásom megvan arra, hogy látni fogok egyet-mást Hollandiában. Ma este voltam Schmidtéknél Voorburgban: nagyon kedvesen fogadtak, és a váratlan érkezéssel, azt hiszem, külön örömet és izgalmat okoztam, mert a bácsi, mialatt ott voltam, legalább 3-szor elmesélte másoknak, hogy hogyan állítottam be, és hogyan nem ismert meg. Különben újból levő megnősült. A fiúk nagyok lettek, különféle hivatalokba járnak, és különféle jegyességekben vagynak. Vasárnap családi ebédre vagyok hivatalos, amelyre most távol levő gyermekek is jönnek, akikkel természetesen a nagy meglepetési jelenet újból el fog játszódni a már régebben meglepődöttek nagy örömére.

Nagyon szeretnék minél előbb híreket hallani Adi néniékről, különösen a betegségek elmúlásáról. Szeretettel csókol mindenkit

Pisti

Den Haag, Beeklaan 353/a.

Bierbauer (Borbíró) Virgilné – Bibó Istvánnak

[A borítékon nyomtatva:] Dr. Ing. Bierbauer Virgil Budapest II. Zárda utca 57. *[BV-né kézírásával:]* Dr. Stefan Bibó Den Haag, Beeklaan 353/a *[Bélyeg, postapécset levágva]*

1936. júl. 16.

Édes Pistikém!

Csak ilyen nagy időre tudok válaszolni kedves hosszú leveledre – de részben betegségem utáni lábadozó mivoltom, részben egy olyan szédületes itthoni hajsza, ami egészséges munkabíráásra van méretezve – minden szusszanni való erőmet kimerítették.

Most már kilábalunk a nagy bajokból: Tomi 4 hétig feküdt – én csak egyik, de nekem az is nagyon sok volt. Közben komolyan féltettek, hogy tüdőgyulladást kapok, annyira köhögtem, és több mint 2 napig majdnem 40° lázam volt, de szerencsére nem jött semmi komplikáció, s az a szörnyű gyöngeség, ami első lábra állásomkor komolyan elkésértett – szintén elmúlt. – Tomi aránylag a legenyhébben úszta meg mellhártyájának meggyulladását – mert az előírásos legkurtább terminusra teljesen megszűntek a lázak. – Elég sovány és sápadt – most kell majd felhizlalni a kis öreget. Ami éppen a hizlalást illeti, a nagy öreget sem ártana kezelésbe venni, mert Virgil ijesztően rosszul néz ki, sovány, megviselt és kétségbeejtően ideges. Neki sem volt könnyű az az időszak, amikor az itthoni kórház közepette a legfontosabb tárgyalásait kellett naponta lefolytatnia, és közben éjjel 2-3-szor felkelnie hozzám, és 2-3 helyről összekeresgélgni a dolgait. A repülőterügy épp azon a héten jött végleges formába, értvén ezalatt, hogy egy 36 tagból álló bizottsággal kellett elfogadtatni az új terveket – amiket Virgil teljesen maga csinált (a társa abban az időben V. nagy öröme egy pályázattal volt elfoglalva) – s ezek a tervek 100%-ig sikert is arattak. – Mostanában kellene az első pénzmagot megkapnunk, ami, sejteted, hány helyen van már előjegyezve, de ehhez újabb jellempróbát kell kiállani, és pedig addig nincs kifizetés, amíg az illetőnek adó-, Nabi- vagy Oti-hátralékai vannak. Azok pedig bőven vannak, s minthogy épp azért vannak, mert nem volt miből kifizetni – viszont pénzt addig nem kapunk, amíg ki nem fizetjük – törhetjük a fejünket ezen a keresztrejtvényen. – Általában nagyon-nagyon keserves ez a fojtogató sok gond – s most tetejébe betegségem óta én sem járok a Gammába, amit nyáron, amikor a gyerekek itthon vannak, amúgy sem bírtam volna. Azóta már több munkát küldtek ide ki – de még azokról nem számoltunk el –, úgyhogy mindez elég bizonytalan ügy. Eléggé fáj, hogy most nem tudok Virgil segítségére lenni, mikor látom, hogy mennyire őrlődik. Viszont annál jobban bámulom, hogy ilyen viszonyok közt komolyan tud dolgozni. Most éppen egy gyönyörű tervvel lett készen, ami, ha keresztülmenne – élete legérettebb műve lenne. Szűkebb körű pályázaton felszólították az 1937. évi párisi világiállítás magyar pavilonjának tervpályázatára – ami 20-án jár le. 9 építész vesz részt, csupa könyökölő stréber (Györgyi, Weichinger és hasonlók), a jury összeállítása is olyan, hogy attól Virgil nem sok jót remélhet – egyedül valami véletlen csodában bízunk, és a terv jóságában – amit én ritkán szoktam ilyen fenntartás nélkül elismerni, mint ez esetben. Persze mindez sok-sok izgalmas feszült várakozást – s azután pedig valószínűleg szomorú csalódást jelent.

Anyu rém kedves volt, és Mikit magával vitte alföldi turnéjára. Eleinte féltem a dologtól, most azonban annál jobban örülök, mert, amint hallom, a kis öreg pompásan érzi magát Ilonka néni kényeztető vendégszeretetében, és boldogan lubickol a Körösben, és kitűnően bírja a meleget. Viszont nekem nagy áldás, hogy nincs itthon, mert annyival is csöndesebb a ház.

Barátaidról keveset tudok, Pistikém: Reitzer Béla nagyon kedves volt, és küldött egy nagy csokor virágot, mikor beteg voltam. Erdei Feri egyszer fent volt anyuval, mikor röviddel azután, hogy már talpon voltam, de beszélni még alig tudtam a sok köhögéstől, és különben is Virgil is és mindnyájan annyira fáradtak voltunk, hogy sehogyan sem

tudott felélnkülni a diskurzus. – Általában az élénkség nagyon aláhagyott minálunk. Úgy félek, hogy végleg elkopik az ember ebben a sok órló gondban.

Betegségem alatt olvastam két erdélyi könyvet: Nyirő József: Uz Bence-jét és Tamási Áron: Jégtörő Mátyás-át. Ez utóbbi oly igaz gyönyörűséget szerzett, mint könyv már régen. Olvasd el majd, Pistikém, okvetlenül – tudom, fogod élvezni ezt a száguuló fantáziát, ami oly megindító, kedves, egyszerű keretek között is utat talál magának arra, hogy kitombolja magát.

Miklós nagyon kedves volt, és Virgil kérésére csináltatott fotográfiákat a magy. pavilon környékéről – percnyi pontossággal küldte őket – kétszer írt ez ügyben – csak sajnos a felvételek oly gyengék, hogy nem lehetett felhasználni őket.

Pistikém, hosszúra nyúlt levelem, pedig csak locsogtam. Te érdekesebbeket tudsz írni vagy mesélni a nagyvilágból. Marguerite-nál voltál-e már? Schmidtéket sokszor üdvözlöm – sajnos evvel nem tudom meglepni őket! Minden jót, Pistikém, sok szeretettel ölelünk-csókolunk mindnyájan

de különlegesen
Adi nénéd

Bibó István – Bierbauer (Borbíró) Virgilnének

Hága, 1936. júl. 27.

Kedves Adi néni!

Köszönöm hosszú levelét és beszámolóját: remélem, mostanáig végleg felozlott a rózsadombi Bierbauer Szanatórium, és átadja helyiségeit a Bierbauer Nyaralónak. Most érdemleges írás helyett csak egy kommissióval fogom megbúsítani Adi nénit. Elrontottam az óráam rugóját, és itt szörnyű drága a megcsináltatás. Anyuval már leveleztem ez ügyben, s ő írt budapesti órásunknak (Óhegyi, Károly utca), hogy van-e Omega-rugója. Én két hete azt kértem Anyutól, hogy a rugót küldesse az Óhegyivel Adi nénihez, s Adi néni küldje el nekem levélben. Most kaptam levelet Anyutól, melyben írja, hogy nem csinált semmit, mert feltette, hogy én írok Adi néninek. Ezek után nincs más hátra, hogy csakugyan ezt tegyem, és megkérjem Adi nénit, hogy menjen el a Károly utcai Óhegyihez, és hivatkozással az Anyu–Óhegyi-levelezésre, vegye át a rugót, ha pedig véletlenül az órás nem tudna semmiről semmit – az is lehetséges –, akkor kérjen tőle a Bibóék számlájára egy ezüst karórába (szokványos Omega típus) való rugót, azt körülpakkolva küldje el nekem levélben. Azért nem kérem erre az Óhegyit, mert az mint szolid órás, bizonyára nem hajlandó, vámkikerülés céljából és elvesztést kockáztatva, egy levélben küldeni egy órárugót. Én azután itt beletettem az órámba, mert igen kellemetlen óra nélkül lenni, különösen, ha hazautazom. Az Óhegyihez való menetel csak azért lényeges, mert Ó. ismer minket, s közben esetleg Anyu is írhat neki valamit, s nem volna kellemes, ha Anyu Óhegyinél, Adi néni pedig másnál venne egy-egy rugót. Ha azonban az Óhegyivel való tárgyalás során ez a veszély elhárítható, úgy Adi néni a rugót ott vegye, ahol jónak látja, s úgy küldje, ahogy jónak látja. Egyáltalán cselekedjék Adi néni ama bölcsesség szerint, mely adatott néki, s amelynek mindenkor örvendeztek a mi szíveink. Csak éppen azt ne cselekedje, hogy újabb instrukciókért újabb diplomáciai jegyzékváltásba bonyolódjék velem, mert ebben az esetben az a veszély fenyeget, hogy a szegény, Bibóitis progressívában megbetegedett órárugóügy Graulasthenia postalisban fog kimúlni. A fáradságért és alkalmatlanságért illő bocsánatkérésemet és hálás köszönetemet küldöm.

Itt változatlanul szép a világ. A dolgaimmel jól haladok, közben pedig autós barátaim Hollandiában kocsikáztatnak fel és alá. Voltam Haarlemben a Frans Hals-múzeumban: kevés darab van benne, de van egy pár egészen gyönyörű Frans Hals. Tegnap Hilversumban voltunk, de csak a városházát, kórházat és a nagy hotelt láttam, amelyek egészen kiválóak. Valószínűleg még egyszer valahogyan útba fogom ejteni, s akkor megállok Naardenben is. Tegnap Amsterdamban is csináltunk egy autókörutat, de az ilyen körülszaladás csak arra jó, hogy az ember annál inkább elmenjen még egyszer.

A szép tervekhez – repülőtér és párisi kiállítás – szívből gratulálok. Sajnálom, hogy a Miklós-féle képek használhatatlanok: ő igen lelkiismeretesen tárgyalt és járt utána, azt hiszem, nem az ő hibája.

Nagy a gyanúm, hogy visszamenet szintén Párison keresztül megyek, de ezt még nem tudom biztosan.

A viszontlátásig szeretettel ölel-csókol mindenkit

Pisti

Beeklaan 353/a.

Bibó István – Bierbauer (Borbíró) Virgilnének

Hága, 1936. aug. 12.

Kedves Adi néni!

Szívből köszönöm fennállásom negyedszázados évfordulója alkalmából kifejezett jókívánságait. Nem tudom, milyenek lesznek a következő negyedek: túl rózsásaknak még innen, Hágából sem ígérkeznek. Én azonban, mint jó keresztény, tartom magamat a Bibliához, mely szerint: „Elég minden napnak a maga baja.” (Máté $\pm 60^{\sqrt{5-6}}$) Továbbá „Nézzétek a mezők liliomait, nem vetnek és nem aratnak, mégis ruházza őket az Úr.” (Luk. LXVI, 8⁹) (A kérdés csak az, hogy melyik úr a sok közül.)

Anyutól ma kaptam levelet, melyben írja, hogy ismét Pesten van. Ily módon az órarugóügy ismét hozzá került, ami mindenesetre megnyugtatóbb, mintha az Inke intézte volna, kinek ügyintézői készségei még Schmidt Ádáméinál is nagyobbak. Anyu írta, hogy Ádámhoz írt kártyám nem volt egészen világos, ez azonban felelőtlen tényezők által terjesztett Greuelbericht, melynek remélhetőleg Adi néni nem ad hitelt. A hágai lét most kezd igazán kellemes lenni, hogy kiderült az idő. Aug. 21-én megyek vissza Párisba, onnan pedig szept. elején haza. Sok csókot és ölelést küld mindenkinek

Pisti

Bierbauer (Borbíró) Virgilné – Bibó Istvánnak

[A borítékon BV-né kézírásával:] Monsieur Etienne Bibo Paris III/e 11, Rue 4 fils [Bélyeg, postapécset levágva]

1937. aug. 6.

Kedves Pistikém!

Tegnap este Anyu telefonba olvasta fel nekem írt leveledet, amin nagyon jól mulattam, és amit szívből köszönök. Már éppen szomorkodtam, hogy vajon tradicionális születésnap-i jókívánságaimat, amik elől Te minden évben olyan messzire menekülsz, hova is irányítsam. Most legalább tudom, hogy a Rue 4 filsből elérnek ünnepélyes nagynénii

puszjaim, amiket még szívből meg is toldok egy meleg baráti kézszorítással. Tudod, Pistikém, ezen a napon és az utána következőkben sosem tudok szabadulni annak az emlékétől, hogy Te 26 évvel ezelőtt milyen tiszteletlenül bántál velem – – – – de hát ezt felejtjük el... úgy-e. Azt sem hittem volna, hogy orr nélküli, enyhén angolkóros mivoltban ennyire viszed, Pistikém. Most bizonyára Párisban tördeled a szíveket, amik, úgy tudom, általában eléggé ruganyosak – de azért mégis, mégis, Pistikém, légy könnyő-rületes.

Ami a kongresszusi fájdalmadat illeti, azt a jó tanácsot adhatom, hogy igyekezz a főtitkárral megismerkedni, ha ez lehetetlen, akkor a titkárnő is megfelel, és tőle szerzd meg az összes létező és ezután kibocsátandó kongresszusi nyomtatványokat. Ezekből olyan gyönyörű jelentést lehet szerkeszteni, hogy a Herkó Páter sem találja majd ki, hogy Te azoközben a Magyar Pavilon szépségeiben gyönyörködtél. Mint barbár ember persze nem érted be csupán evvel, hanem mellesleg megnézted a francia piktúra reprezentatív kiállítását, a Greco-kiállítást s még sok minden olyant, ami pl. a németek által rendeletileg purifikált ízlés szerint nagyon is elvetendő.

Gyerekek pompás jó hangulatban jöttek meg a táborból – kicsit lefogytak, de azt máris behozták. Ha az idő kedvez, de sajnos ritkán teszi – járunk a szigetre. Pesten kitűnően lehetne nyaralni, ha az embernek nem volna olyan lapos a tárcája. – Anyuék óriási lendülettel keresnek lakást – eddig még eredménytelenül. Itt a 34-ben volna egy nagyon megfelelő beosztás, de Anyu nem akarja, mert északi. Pedig én hogy örülnék neki! – Nagy zsvány vagy, hogy mind e gondok elől elmenekülsz! – De azután annál több érdekeset fogsz mesélni, úgy-e! Isten áldjon meg, Pistikém,

szívből ölel, Miklóst, Etust üdvözli
Adri

Bibó István – Bierbauer (Borbíró) Virgilnének

Páris, aug. 4. Szerda *[valószínűleg 1938]*

Kedves Adi néni!

Rossz a lelkiismeretem, de mindazonáltal hiszem a szenteknek egyességét s bűneimnek bocsánatát. Az ideút nagyon szép volt (Prága, Nürnberg), utána itt tíznapos bumlizás következett, s mikor már elkövetkezett volna a magába szállás ideje, addigra elérkezett a büntetés is: megkezdődött a kongresszus, a Kongresszus, a KONGRESSZUS, amelynek címen én itt 200, ott 200 pengőket felvévén, arról megfelelő jelentést vagyok köteles írni: igen ám, de hogyan, mikor e dicső összeövetel keretén belül tartatik 250 felolvasás, s olvasnak egyszerre 10 helyen. Valóságos felhőkarcoló kongresszus ez azzal a különbséggel, hogy a felhők minden karcolásra érzéketlenek maradnak, nem nyílnak ketté, s nem hallatszik szózat a magasból: „Ezek az én szerelmes fiaim, kikben gyönyörködöm!”

A kiállítás ezzel szemben nagyon szép: eddig ugyan nem láttam a negyedrészt sem, de két kitűnő dolgot már igen, ami magában is megér minden pénzt: az egyik a felfedezések kiállítása (Palais des Découverts), kitűnő áttekintéssel az összes természettudományok jelen állásáról. A másik a francia művészet kiállítása, ami gyönyörű szép, bár annak is csak egy részét láttam. A színházakkal pechem volt: mindegyik pont egy nappal azelőtt csukott be, amikor odamentem jegyet váltani.

Már nem is olyan sok napom van hátra: jövő hét közepén indulok valószínűleg Genfen és Velencén keresztül.

Virgil bátyámat s a gyerekeket sokszor csókolva maradok Adri nénémnek szerető és időnként nem író unokaöccse

Pisti

Bierbauer (Borbíró) Virgilné – Bibó Istvánnak

[A borítékon BV-né kézírásával:] Monsieur Etienne Bibo Chalet International 1. Av. de la Paix Genève Suisse [Hátoldalon:] Exp. A. Bierbauer, Budapest II. Zárda u. 57. [Postapecsett:] 38. IX. 12.

1938. szept. 11.

Édes Pistikém!

Most Te lehetsz rossz véleménnyel levélírói minőségemről – és joggal, mert hetek óta ez az első nap, amikor végre egy félórácskát szakíthatok Neked. Hosszú volna elmesélni, mi minden tartott vissza, és nem is akarlak untatni vele, bár lehetne egész érdekes regénytémákat is szőni az utolsó hét eseményeiből. Amikor elmentél, már rendszeresen jártam ki a gyárba, és ez az elfoglaltságom szept. 3-án fejeződött be. Hogy milyen fáradt voltam, azt nem kell mondanom; mindennap reggel ½8-tól úgyszólván éjfélig egyhuzamban befogva, mert mikor 4-½5, sokszor még később hazavetődtem, itthon várt a sok házimunka, befőzés, vásárlás, itt-ott Virgilnek segítség stb. stb. Amikor szept. 3-án fellélegeztem, hogy most majd kicsit kifújom magamat, jelentkezett egy misztikus telefonáló, aki közölte, hogy a nálunk lévő Annus nem az, akinek mondja magát, hanem egy fegyencnek a felesége, 4 éves gyereke van, és még nekünk is bajunk lehet, ha nem dobjuk ki azonnal. – Én nem akartam mindezt elhinni – de azért másnap mégis szóvá tettem – úgy, mint aki nem hiszi. Az eredmény az volt, hogy Annus sírva elrohant, és nem is jött többé vissza. Húgától megtudtam, hogy mindez igaz – de én még akkor is itt tartottam volna, mert én Annust nagyon szerettem. Most aztán izgalmas napok következtek: Annust sehol sem lehetett megtalálni, közben minden holmiját itt hagyta, mondván húgának, hogy az már neki úgysem kell. Írt is egy megható bocsánatkérő levelet, ami búcsúnak is beillett. – Végre aztán megtudtam, hogy nem lett öngyilkos – üzentem is neki, hogy jöjjön vissza, de ő kijelentette, hogy úgysem tudnék már megbízni benne – és ő nagyon szégyelli magát. Azóta már két Erzi és egy Ica volt nálam – és így telnek napjaim, hogy mutatok, bemutatok, betanítok, és közben mindent magam csinállok – pedig rengeteg dolgom lenne, mert kb. 50 oldalnyi rém nehéz francia fordítást küldtek ki a Gammából – az iskola is megkezdődött, könyvek, irkák, ruhafélék, minden egyszerre kellene. –

Hogy érdekesebbről is írjak, múlt szerdán volt a második M.É.T.A.-összejövetel, ami a teljes siker jegyében folyt le. – Úgy-e meséltem már Neked Virgil legújabb akciójáról: város-, falu- és országrendezési kérdések megoldására egy önzetlen munkacsoportot akar összehozni, akik előadások, publikációk és kiállítások formájában nyilvánítanak véleményüket a fontosabb kérdésekről, és igyekeznének irányítani úgy a közvéleményt, mint a kormányzatot. Ez utóbbi összejövetelre 4 vidéki is felutazott, köztük Erdei Feri, aki nagy lelkesedéssel üdvözölte a gondolatot, s a megbeszélés során kialakult, hogy most készülő könyvét a M.É.T.A. fogja illusztrálni. Legközelebbre meghívjuk Borbély

Miskát, mint orvost, s ha Te hazajössz, Téged is mint jogászt. Addig is itt küldöm a két ülésen kialakult véleményekről szóló rövid jelentést.

Anyuék, úgy látom, jól vannak Hajdúszoboszlón. Inkétől kaptunk egy 5 ívnyi, végtelenül jó humorú levelet, amit könnyeket kacagva olvastam fel a család különböző tagjainak, minthogy Inke írása eléggé olvashatatlan. Utólag megnyugtatlak: nem Pesten át utaztak, különben kártyád már későn jött volna!

Mielőtt az Annus-féle mizéria a nyakamba szakadt, elhatároztam és már minden meg is volt beszélve, hogy Annus hűgát 3 napra betelepítem hozzátok, és ezalatt befőzünk, amennyit csak lehet. – Sajnos ehhez az kellett volna, hogy itthon nyugodtan hagyhas-sam a házat – ami azóta nagyon is imaginárius dolog! Most végre van itt egy jámbor nőszemély, aki sosem nevet, és úgy dolgozik, mint egy gép. Ez a típus nem nagyon illik ide hozzánk!

Édes Pistikém, látom, én is a házi mizériáimhoz képest hülyülök, és már egy hete semmi rendes dologgal nem foglalkoztam. Ez a levél is arra vall! – Írj mielőbb, és leg-alább így akadályozd meg nálam a gyepesedési folyamatot!

Szeretettel ölel Virgillel és a gyerekekkel együtt

Adi nénéd

[A levélhez mellékelve gépírási másolatban:]

Jelentés

A M.É.T.A. 1938. szeptember 7-i összejöveteléről

Jelen voltak:

Bierbauer Virgil	II. Zárda u. 57.
Heim Ernő	V. Katona József u. 17.
Ifj. Lechner Jenő	XI. Nagyboldogasszony u. 82.
Olgyay Viktor	XI. Horthy Miklós út 72.
Olgyay Aladár	” ”
Rihmer [Granasztói] Pál	IV. Központi Városház
Rimanóczy Gyula	I. Küküllő u. 12.
Wanner János	I. Ilona u. 57.
Dr. Pálffy Budinszky Endre	Szeged, Nagyboldogasszony útja
Dr. Hergár Viktor	Szeged, Városháza
Gosztonyi Gyula	Pécs, Papnövelde u. 10/b
Erdei Ferenc	Makó, Apponyi utca 16.

A megbeszélések során a következő feldolgozandó témák kerültek szóba:

1. Rihmer Pál:	Előadás a magyar városok lényegi értelméről
2. Erdei Ferenc:	A magyar város (mezőváros) könyvének illusztrálása
3. Rimanóczy Gyula:	A dunántúli telepítés kérdésének mérnöki előkészítése
4. Olgyay fivérek:	Az országrendezés előkészítése
5. Wanner János:	Nagybudapest lakáskérdései, Budapest hiányai és kárai, Budapest mint helytelen példa
6. Gosztonyi Gyula:	A dunántúli nagybirtokok meglévő létesítményeinek felhasználása a telepítés során

7. Bierbauer Virgil: A magyar városfogalom demonstrációja
Bierbauer Virgil: A falusi építés alapproblémái, vertföld-fal, takarékoskodás a fával

Hosszabb vita után elsősorban a következő témákkal való foglalkozást fogadtuk el:

- I. Rihmer Pál előadásának illusztratív feldolgozása, közreműködnek: Lechner, Heim és Bierbauer (november 1-ig)
- II. Erdei Ferenc könyvéhez az illusztrációs anyag – úgymint fényképek és rajzok – előkészítése. Erdei a szöveget nagy vonásokban fel fogja olvasni, a képtervezetet kb. 2 hét múlva ismerteti. Közreműködnek: Heim, Rimanóczy és Bierbauer (december végére)
- III. Bierbauer Virgil vertföld-építési tanulmányának illusztrálásán közreműködnek: Rimanóczy és Wanner (azonnal)
- IV. A baranyai nagybirtokokkal kapcsolatos telepítési kérdések anyagát előkészíti Gosztonyi Gyula (okt. végére jelentés)
- V. Az országrendezési terv előkészítési munkáival foglalkoznak: Olgyay fivérek és Erdei Ferenc (okt. közepére jelentés)

Programtervezet

Alulírottak úgy vélik, hogy a magyar alkotó építészek társadalmi elhivatottsága nemcsak abban rejlik, hogy a reá bízott feladatokat – a célszerűség, a higiéne és a gazdaságosság, valamint a formai szépség jegyében – a tőle telhető legjobb tudással megoldja, hanem kötelezettsége az is, hogy részint tudományos, részint építészeti hivatásából eredő jellegzetesen organizatorikus munkájával előkészítse a magyarság nagy építészeti, városrendezési és telepedési feladatainak jobb megoldását.

Szükségesnek tartják ezt főként azért, mert ezek a nemzeti létünket legközelebről érintő építészeti, városrendezési és telepedési feladatok tervei gyakran ötletszerűen és minden tudományos előkészítés nélkül jönnek létre, és kerülnek a teljesen tájékozatlan nyilvánosság elé, holott megfelelő és közérthető formába öntött, tudományos megalapozottságú előmunkálatokkal olyan építészeti köztudat volna kielégelhető, mely alapját képezhetné egy eredményesebb és közös akaratból fakadó építőmunkának. Tapasztalataik szerint azonban az ilyen irányú mérnöki munka túlhaladja az egyesnek erejét. Épp ezért szükségét látják egy olyan munkaközösség létrehozásának, amely együttes munkálkodással, a közös cél érdekében együtt érző, nemzeti és haladó felfogású kartársakkal karöltve, a gondolatok kicserélésével és kidolgozásával mindezt elősegíthetné.

Alulírottak nem kívánják a megtörténtek felett kritikát gyakorolni, hanem a múlton okulva, a jelentkező szükségletet vizsgálva kívánják a jövőt önzetlenül szolgálni azzal, hogy indokolt javaslatokat dolgoznak ki, és azokat közérthető formába öntve hozzák nyilvánosság elé.

Éppen ezért alulírottak baráti munkacsoportot alakítanak, mely elsősorban a következő kérdésekkel kíván foglalkozni:

- a) A magyar város és falu lakáskérdései, úgy elrendezési, mint szerkezeti, gazdasági és megjelenési vonatkozásban,
- b) A magyar város és falu telepedési és rendezési kérdései, valamint az egyéb felmerülő aktuális kérdések,

c) A fenti tanulmányok és azok eredményeinek nyilvánosságra hozatala, előszóban, írásban és hatásos, közérthető grafikus ábrázolásban.

Az elmondottak értelmében alulírottak megalapítják a Magyar Építészek Tanulmányi Akciócsoportját (M.É.T.A.), s becsületükre kötelezik magukat, hogy a közös munkában erők és anyagi lehetőségük mértékében részt vesznek, éspedig az alábbi módozatokban:

- 1) Esetről esetre közösen megállapított munkatervezet szerint tanulmány tárgyává teszik a felvetett és vizsgálatra kiválasztott kérdéseket, melyeknek megoldására tudományos és építészeti vonatkozásban javaslatokat dolgoznak ki, és eredményeiket előadások, közlemények és kiállítások formájában nyilvánosságra hozatal céljaira előkészítik.
- 2) E munkák elvégzésének rendjét és módját együttesen fogják megállapítani, és kötelezik magukat arra, hogy munkaerejük egy részét rendelkezésre bocsátják, úgy, ahogy ezt a munkarend megszabja.
- 3) A M.É.T.A. baráti munkaközösségbe tartozókból – egyes feladatok kidolgozására – külön csoportok, esetleg vidéki helyi csoportok is alakíthatók.
- 4) A munkálatokba bevonhatók egyéb hivatású magyar szakemberek, mint például más mérnöki ágazatokba tartozó vagy gazdasági, orvosi, néprajzi, jogász stb. hivatású szakemberek.
- 5) A M.É.T.A. egyes feladatok megoldására munkaközösségre léphet más hasonló célkitűzésű építészeti vagy egyéb hivatást gyakorlók csoportjával, valamint hasonló felfogású, erkölcsi kifogás alá nem eső külföldi csoportokkal.
- 6) A M.É.T.A. munkaközösségében való részvételre a csoporthoz tartozók köréből eredő javaslatra meghívhatók azok a magyar építészek vagy más hivatású szakemberek, akiket a csoport erre $\frac{2}{3}$ szótöbbséggel alkalmasnak tart, s akik az előbbieken kifejtett elveket vallják, és a felsorolt kötelezettségeket magukévá teszik.
- 7) A M.É.T.A. szabad, alapszabályokkal nem rendelkező, tehát nyilvános joggal nem bíró baráti csoportosulás, amely tagjaitól tagdíjat nem szed, s amely a felmerülő költségeket önkéntes hozzájárulásokból fedezi.

Később belépők által elfogadandó záradék:

Alulírott bejelenti, hogy a M.É.T.A. baráti csoportjának közös munkájában, mint részt kíván venni, s az alapítók által kifejtett elveket, valamint a munkarendben lefektetett kötelezettségeket magáévá teszi.

Bibó István – Bierbauer (Borbíró) Virgilnének

Genf, 1938. okt. 4.

Kedves Adi néni!

Itt is elég nyugtalanító napokat éltünk át, de azt hiszem, nem lehet őket az otthoniakhoz hasonlítani. Anyu írta, hogy Virgilt behívták Szegedre, remélem, azóta kieresztették. Azért még távolról sincs vége mindennek, mert Münchenben alapos rendezés helyett egyelőre csak békegyorstalpalás történt; néhány nap múlva egy cseh–német krízis, később egy magyar–cseh krízis egyáltalán nincs kizárva, de azért háború talán már nem lesz belőlük. Nehéz elgondolni, hogy az emberiség esze végleg elment volna, de azért egy csomó jel arra mutat, hogy igen nagy részben elment. Nem tudom, az otthoni preparált sajtón keresztül eléggé észre lehetett-e venni, hogy I. Adolf hogy beugratott

és hogy kiejtett bennünket a játék egy bizonyos pillanatában: az ilyen epizódok hamar elfelejtődnek, ha a végeredmény jó, s most úgy látszik, ránk nézve, elég jó. Csak az a kérdés, ki lesz a belpolitikai haszonélvezője a sikernek vagy esetleg a túl nagy siker elmaradásának.

Én itt különben csendességben vagyok, és a három legidegesítőbb naptól eltekintve még dolgozni is tudtam érdekfeszítő és nagymértékben aktuális nemzetközi témáimon. Most már vége felé jár a genfi dolog, jövő hét végén, ha minden jól megy, megyek Párisba.

Itt az izgalom tetőpontja a godesbergi éjszaka volt, ami a sors maliciája folytán a népszövetségi XIX. ülés elnökének (De Valera) az estélyével esett össze. Ez volt az egyetlen alkalom, hogy új (Apu frakkjából és nadrágjából újjászült és közepesen sikerült) frakomban feszíthettem, és valóban nem bántam meg, mert azt hiszem, ez volt húsz év óta a legzűrzavarosabb népszövetségi estély, s itt beszéltek a legkevesebbet a Népszövetségről. A követek időnként teljesen eltűntek, a követségi emberek sötét ábrázattal jártak fel és alá, az újságírók a telefonfülkék előtt tolongtak, senki sem táncolt, hanem nemzeti kupacokba verődve sustorgott, s végül is az egész gyülekezet 1/2 felé egészen hirtelen szétoszlott anélkül, hogy véglegesen tudott volna a godesbergi eseményekről.

Jó, hogy vége van, remélem, nem kezdődik újra.

Anyu írta, hogy Ernő ügye nem jól áll, de nem tudta, mi az eredmény. Jogerős az elsőfokú ítélet, vagy megint tovább megy?

Nagyon szeretnék hírt hallani Adi néniéről és az otthoni hangulatról. Anyutól – szept. 29-én keltezve – egy teljességgel nem háborús levelet kaptam, aminek nagyon örültem az ő szempontjából. Virgilt és a gyerekeket sok szeretettel üdvözi, Adi néninek kézcsókját és csókjait küldi

Pisti

A M.É.T.A.-tervezet nagyon érdekelt, és nagyon tetszett. A nyilatkozat aláírás és belépés céljára küldődött? Mert nagy örömmel belépnék, bár használhatóságom kétséges. Viszont van Ferivel egy közös tervünk, mely ugyan nem szorosan városrendezési jellegű, de abba Virgilt is bele akarnánk vonni, s talán a M.É.T.Á.-t is érdekelné.

Godesbergi éjszaka – 1938. szeptember 15-én Bad Godesbergben Chamberlain brit miniszterelnök Hitlerrel a csehszlovák kérdéstről tárgyal; majd 23-án ugyanitt elfogadja a Führer javaslatait Csehszlovákiára vonatkozóan. 1938. szeptember 30-án Hitler német kancellár, Mussolini olasz, Daladier francia és Chamberlain brit miniszterelnök aláírják a müncheni egyezményt, amellyel Csehszlovákiától Németországhoz csatolják a Szudéta-vidéket. A dokumentum 3. melléklete négyhatalmi döntőbíráskodást irányoz elő, ha Magyarország és Lengyelország 3 hónapon belül nem tudja rendezni területi vitáját Csehszlovákiával. A lengyel kormány ultimátumban követeli néhány határ menti város átadását Csehszlovákiától. Nagy-Britannia és Németország megnem-támadási szerződést köt.

Bibó István – Bierbauer (Borbíró) Virgilnének

Páris, 1938. okt. 19.

Kedves Adi néni!

Tegnap kaptuk meg a levelét, s e pillanatban végtelen hálával vagyok eltelve azért a határozott és prompt elintézésért, amivel az egész haladékögyet két mozdulattal – ami azért idővel és fáradsággal járt – rendbe hozta. Én úgy jöttem ki Párisba, hogy csak az

1908. és 1912. évi korosztályok mozgósításáról tudtam, itt tudtam meg, hogy én is beleesem, és éppen akartam menni a követségre. Most azonban mindez nem szükséges, és maradok, amíg a dolgaimat be nem fejezem, persze nem tovább november 15-nél. Anyutól éppen ma kaptam levelet, melyben írja ugyan, hogy a 11-esek behívódtak, és nem vonatkozik-e ez rám is, de azért egészen nyugodt és világtól távol eső módon veszi tudomásul a különféle izgalmakat, aminek e pillanatban nagyon örülök. Írja azt is, hogy Inke influenzás.

Nagyon jól érzem magamat itt, még egypár befejezni való munkám is van, s a mostani helyzetben minden nap, amit itt töltök, egy kicsit ajándék, és Adi néninek különösen hálás vagyok értük. Így igazán csak a moziban és a gyermekregényekben szoktak az utolsó pillanatban megjelenni a Jóságos és Bölcs Nagynénik, akik az összekuszált helyzetet egykettőre legombolyítják.

Nem tudom, milyen odahaza a hangulat, alig olvasok otthoni újságot. De azért a sok huzavona alatt talán mégiscsak rájönnek otthon bizonyos barátságok kétes értékére. Itt nagyon világosan látszik, hogy a Tengely – legalábbis a mi ügyeinkben – szemben áll egymással. Örülnék, hogy ha mire hazaérnék, minden rendben volna.

Kedves Adi néni, még egyszer nagyon-nagyon köszönöm a gyors és sikeres közbelépést. A viszontlátásig sokszor csókolja Virgillel és a gyerekekkel együtt

hálás unokaöccse
Pisti

Ui. A Le Corbusier-könyvet hozom!

Bierbauer (Borbíró) Virgilné – Bibó Istvánnak

1938. X. 25.

Édes Pistikém!

Nem is hinnéd, mennyire örülök, hogy spontán akcióm ilyen jól sikerült! Éppen így képzeltem! – Itt akkoriban olyan izgatott volt a hangulat, s én elképzeltem, hogy Neked a követségen valami helytelen útbárgazítást adnak, és hazairányítanak. Tehát azt akartam megakadályozni! A hivatalodban nagyon kedvesek voltak – és a kaszárnyában nem kevésbé.

Pistikém, annyi mindenről lehetne írnom, de nemsokára úgyis itthon leszel! – Mi magunk változatlanul nagy hajszában vagyunk – már szinte azt hiszem, ez a mi állandó állapotunk, s csak azt külön hangsúlyozni, ha véletlenül másképp volna a helyzet. Nagyon rossz nyaram volt, hét napot sem pihentem. Júniusban és júliusban nagyon sok fordítanivalóm volt otthon, de közben egy Hexenschuszt is kaptam, ami több mint 4 hétig gyötört – a munkáimat pedig nem lehetett félretenni. Éppen júliusban, mikor a gyerekek sem voltak otthon, tele volt a ház mesteremberekkel – úgyhogy sehol sem volt békességem. Augusztusban helyettesítésre kértek, és mindennap kijártam a Gammába. Szept. 3-án fejeződött volna be ez a misszióm, és alig vártam, hogy kicsit fellélegezzek! Akkor jött a házi mizériám, amiről, úgy emlékszem, írtam. Mindez összeesett gyerekek iskolába indításával és elég sok anyagi gonddal: őszi beszerzések, tüzelő stb. Mindehhez Ernő, aki azóta, hogy Te elmentél, teljesen az én vállamon van. Az ügye rosszul áll; a perfelújításnál első fokon helybenhagyták az előző döntést, s most már csak úgy volna remény valami javulásra, ha újabb tanúkat vagy valami új érvet tudna prezentálni. – Közben szept. végén küldött csomagom visszajött, azzal, hogy elköltözött. Vikitől

tudtam meg, hogy őt sem értesítette, csak Pogány barátjával telefonáltatott, h. a pénzt abba a bizonyos klubba kéri. Viki tájékozott, és kijelentette, hogy utoljára teszi, és egyébként leveszi a kezét róla! – Úgy gondoltam, hogy abszurdum ez a keresztül-kasulólóldzás az egész vonalon: ő nem beszél Vikivel, én nem beszélek vele stb. – tehát írtam neki a tejcarnokba, és találkozózt adtam neki következő péntekre. Sejteted, hogy nem nagy lelkesedéssel mentem el, annál is inkább, mert közben behívtak a Gammába, ahol most is valószínűleg hosszabb ideig működök, mert sok a helyettesítenivaló. Szóval a találkozó várakozáson felül jól sikerült – ő nagyon rendes volt, és láthatóan jólesett neki. Bár vele nehéz valami eredményre jutni, de annyit mégis megmondtam, hogy ez így a végtelenségig nem mehet, mert egyikünk sem bírja – és próbáljon ő is valami után nézni. Megállapodtunk abban, hogy Vikinél eljárók, hogy a lakást továbbra is fedezze, a többiről meg majd Anyuval közösen gondoskodunk – ez év végéig. Persze, hogy lehet-e erre az ígéretre számítani – nem tudom.

V. egy hétig volt távol, Szegeden, épp a legkritikusabb időkben, és én rengeteg munka, tennivaló, gond és bizonytalanság közt maradtam. Fizikailag és lelkileg is nehéz hét volt. Szerencsére az a nagy depresszió enyhült – bár itt sem látszik nagyon rózsásnak a helyzet. Viszont olyan gyors változásokat értünk már meg, hogy nem lehetetlen, hogy valami váratlan fordulat is jöhet.

Nekem utoljára azt írtad, h. okt. 8-ig maradsz Genfben – azért nem írtam már oda, pedig szerettem volna. Azután Reitzer Béla telefonált, mielőtt ő is Szegedre vonult (Feri is ott van), hogy csak okt. 15-én mész tovább. Közben állandó izgalom volt a tárgyalások miatt, és nekem külön is rengeteg dolgom, mert azóta is egész napra járok ki a G-ba, ami azt jelenti, hogy ½8-kor indulok, és 6-ra érek haza, de ha még máshova is kell mennem, akkor csak késő este. Bizony keserves dolog ez, és erősen sýnylem – de mint a cigány lova, kezdem ezt is megszokni.

Virgil aránylag jobban bírja a hajszát, mert ő délután kifújja egy kicsit magát. Tegnap volt egy kitűnő előadása az M.E.-ben, olyan egyöntetű sikerrel, ami szinte páratlan. Már a M.É.T.A. jegyében készült grafikonok is szerepeltek, de persze tulajdonképpen mind Virgil – sőt az én munkám. A nyár folyamán egy 300 oldalas városépítési kézikönyv is elkészült, aminek ⅓-át P. Budinszkyék szerkesztették, java részét V. írta. Sokféle szövegei V. szálait, – talán valami csak sikerül, feltéve, ha nagyobb benti zavarok nem jönnek. A M.É.T.A.-ügy bizonyára nagyon érdekelné, Pistikém, és ha hazajössz, számítnék is Rád. De úgy látom, már más is foglalkozik a Ti témákkal: V. előadásán Kiss István, Magyar Z. tanársegéde felszólalásában a tanyás telepedések új átcsoportosítását hangsúlyozta. Rihmer Pali készül decemberben egy nagyobb előadásra, feltéve, ha addig leszerel. A M.É.T.A.-ügyben egyetlen üröm az Olgyay testvérek szereplése, akikkel sajnos bevásároltunk! Külsőséges, hiú, törtető alakok, és máris sok bosszúságot okoztak. A többiekkel viszont annál nagyobb öröm együtt dolgozni.

Pistikém, a csomagod miatt rengeteg bosszúságot nyeltem, s ezért még kis ördögök fognak Téged a másvilágon szurkálni – míg én a mennyországban egy hétig állhatok egyfolytában (ami jelenleg egyetlen Wunschtraumom!) Ugyanis jött egy értesítés, és én gyanútlanul elmentem a Fővámba, gondolva, hogy gyorsan elintézem, úgy, mint nemegyszer, ha Olaszországból saját csomagot hazaküldtünk. – De itt különböző fórumoknál különböző igazolásokat kértek, s mikor végre mindent kiverkedtem (1 ¼ óra után), akkor azt mondták, hogy elvihetem a 17 kilós koffert! – Nem volt más hátra, mint egy más emeleten lévő postahivatalban újra feladni a saját címemre!

Pistikém, Anyuék tanakszanak, hogy ne maradjanak-e lent egész télen? – Ez nem volna rossz megoldás, de csak úgy volna értelme, ha közben a lakást jól ki lehetne adni.

–Az mindenesetre szerencse, hogy Anyu a legizgalmasabb napokban nem volt itt. Persze sok minden megbeszéltnivaló volna, és főleg elintéznivaló – úgyhogy, Pistikém, bár tudom, hogy nagy áldozat, de igazán fontos volna, hogy ne pont 15-ére jöjj meg, hanem legalább egy héttel előbb, mert Anyut meg kellene kímélni minden hajszától – én meg sajnos nagyon be vagyok fogva, és nem sokat segíthetek. Tominak ismét fenyegetnek az ízületei, és vigyázni kell a szívére. Pista papa elég komolyan beteg, csak ő nem tekinti magát annak. Angina pectoris és súlyos érlemeszesedés. Írj még egyszer, ha röviden is. Addig is szívből ölel, Miklóst sokszor üdvözli

Adri

Bierbauer (Borbíró) Virgilné – Bibó Istvánnak

[*A borítékon:*] Nagys. Dr. Bibó István törv. széki bíró úrnak. Leányfalu, Pest megye. Feladó: Bierbauer Virgilné Nagybánya, István Király szálló [*Postapécsett:*] 1942. VIII. 5.

Nagybánya, 1942. VIII. 5.

Kedves Pistikém!

Elsősorban minden jót kívánok születésed napjára! Gondolatban Veletek együtt örvendezek én is ezen a napon, amikor egynéhány évvel ezelőtt, nem is olyan régen – teljes piszeségedben megláttad ezt a furcsa világot! Azóta, lám, mennyi minden megváltozott körülöttünk – kezdve a Te piszeségedtől –, s főleg milyen öröm, hogy már a kis Pisti kurjongat és rúgkapál bele a nagyvilágba – adja Isten, hogy jövőre már ő köszöntsön fel ünnepélyesen.

Mi nagyon jól töltöttük időnket itt Nagybányán – már amennyire a jelen körülmények között „jól”-ról szó lehet. Az itteni polgármester néhányszori találkozásuk alkalmával Virgilt nagyon szívébe zárta, és ezt a ragaszkodását most végtelenül kedvesen átszarmasztatta miránk is, ami néha ugyan terhes, de általában végtelenül kedves volt. A gyerekek mindjárt vidám társaságba csöppentek, s roppant élvezték a szép flekkensütős kirándulásokat meg az esti fennmaradásokat. A sok új ember engem bizony inkább fárasztott, de valahogy narkotikumképpen talán mégis jobb volt, mint egyedül lenni vagy folyton dolgozni. Ez utóbbiból ugyan itt is bőven kijutott: a postát Clarisse utánam küldte, s volt olyan nap, hogy 8 levelet is írtam. Közben Felsőbányán remélem, sikerül a leventeotthon építkezését is lebonyolítani (amit pedig – mármint Virgil terveit – egészen át kellett alakítani!)

Virgiltől már jónnek rendszeren a levelek – kb. 8-10 nap alatt. Sőt nagy öröömre tőlünk is megkapta már az első hírt. – Aránylag nyugodtan ír, már minden érdeklí, amit maga körül lát, s a parasztházról elkezdett nagyobb tanulmányához úgy látom, értékes adatokat gyűjt az orosz földön. Kemény életük lehet – de úgy látszik, bírja! Azt írta, két hete nem volt fedél alatt – még csak sátorban sem, van úgy, hogy naponta 10 órát lovagol. Folyton vándorolnak. Az éjszakák békességesek – írja –, csak egyszer egy nagy erdőben a légészek előadták a Feuerzaubert, nem nagy sikerrel, de annál nagyobb pyrotechnikai hatással. Megható az a rugalmasság, amivel az új helyzetét nézi, s ha egészségesen megússza, emberileg csak javára fog válni. Csak az egészségéért aggódok rettenetesen, főleg hiányos felszerelése miatt! – Már mindent megvettem, csizmát, hálósákokat, hátizsákokat, szúnyoghálót (tetűport!!!) – de mindenki azt tanácsolja, hogy postán ne küldjem, még ha tudok is engedélyt szerezni! Mert pláne, ha mozgásban vannak, nem kapja meg. Ez a küldemény pedig egy egészen jelentős értéket képvisel.

Szombaton már úgyis indulok hazafelé, akkor utána nézek, nem tudom-e valakivel személyesen vagy megbízható úton kijuttatni.

Többi lépéseim az ő leváltása ügyében eddig sikertelenek maradtak. Még a katonák is felháborodtak behívásának és elvonulásának módja miatt, de végül is örülnek, hogy valaki már ott van, és nem nagyon mozognak, hogy ez ellen tegyenek. – Azonkívül az, aki nagy hangon vállalta, hogy mindent elintéz, csak két értékes hetet vesztegetett el – azalatt pedig az, akitől minden függ, s akinek kilétét én kezdettől fogva kinyomoztam (Andrásfalvy ezr. az O14. osztályban) egy hónapi szabadságra ment. Így most csak aug. 20. után kezdhetek el valamit, de akkor magam fogom csinálni.

Pistikém, még egyszer minden jót kívánunk Neked, és mindhármatokat sok szeretettel ölelünk, csókolunk

Adri

Virgil tábori posta száma 230/92. Csak levelet vagy tábori lapot lehet küldeni, csapatbeosztást nem szabad megadni, csak a rangjelölést! (Tart. hadnagy.)

Tomi már 1-jén hazautazott, mert augusztusban a Közmunkáknál praktizál, amire rém büszke.

Ravasz papáéknak a legszívélyesebb üdvözléseimet küldöm.

Még egyszer ölel

Adri

Borbíró Virgilné – Bibó Istvánnak

1946. XII. 24.

Édes Pistikém és Boriskám!

Nagyon sok szeretettel gondolunk Rátok, és kívánjuk, hogy ez a kis lámpa derűt és vidámságot sugározzon Nektek (nem akarom azt írni, hogy mint örök világosság fényeskedjék). – A mackót Annuskának küldjük – némileg viharvert jószág, de ez csak magas korának és világlátottságának tulajdonítható – ugyanis annak idején a gyerekek minden utazásunkra magukkal vitték. Boriska megnyugtatóására benzinnel átdörzsöltem, de nagyon jó lenne még egy kis magnéziumporral is kezelésbe venni. Virgil igen nehezményezi, hogy még csak egy nadrágja sincsen, és attól fél, hogy ez esetleg komolyabb komplexusokat válthat ki. Ezt kérlek, szublimáljátok a saját bundára való hivatkozással.

Pistikém, nem tudván, hogy mikor látunk Benneteket, már most jelzem Virgilnek azt a kérését, hogy a vasárnap délutánodat tartsd szabadon számára, mert Révai András készül fel hozzánk (szeretnénk Miklóst és Káldor Gyurit is hívni), és nagyon örülnénk, ha átjönnél. Véglegesen csak pénteken tudjuk meg mi is az egészset.

Jó és szép ünnepeket kívánunk, és mindnégyeteket mindnyájunk nevében

sok-sok szeretettel ölel

Adri

Borbíró Virgilné – Bibó Istvánnak

[A borítékon:] Dr. Bibó István részére Leányfalu, Erkel F. u. 4. Feladó: Borbíró Virgilné, II. Zárda u. 57, I. [Postapecsét dátuma a bélyegen:] 52 VIII.-7. [A boríték hátsó oldalán:] Leányfalu 952 AUG 8

Bpest, 1952. VIII. 7.

Édes Pistikém!

Tegnap – szerda lévén – egész nap reméltem, hogy felhívsz, vagy talán be is ugrasz hozzánk, s akkor személyesen adhatom át jókívánságaimat mai születésnapodra. Sajnos ez nem sikerült, s így a postán küldött jókívánságok alaposan el fognak késni, amit igazán röstellek! De úgy-e, Te tudod, Pistikém, hogy ez nem változtat a jókívánságok őszinteségén és intenzitásán! Csak éppen a rugalmasság és a mókázókedv csappant meg egy kicsit – s alkalmazkodott az idők komolyságához. Mindenesetre, ha tőlem függne – mondjuk, egy varázsvessző segítségével –, azonnal megrendelnék Neked 10-15 kiló pluszt, gyönyörű, rugalmas, boltozatos bokákat – az egyéb effektusok kikorrigálásáról nem is beszélve! Persze, ha már megvan a varázsvessző, akkor kész örömet vállalnám az egész család legkülönbözőbb kívánságait. Félek, hogy egy kicsit sok dolgom lenne, de én ettől nem ijednék meg: tudod, hogy világeletemben mindig sokat dolgoztam.

Addig is a szokásos módon pörgök itthon a realitás síkján – mint egy bűgőcsiga, ami – mikor már azt hiszi, hogy megnyughatik – kap egy újabb pattintást, és esze nélkül pörög tovább. Ha nagyon dühös vagyok, bűgök is – de ez nem tart soká. Virgil rettentő fáradt és kimerült, szeszélyes és ingerlékeny, ami nem is csoda ebben a hőségben és abban a szekatúrában, amiben dolgozik. Ha igaz, holnap kivesz 10 nap szabadságot, s akkor majd egy kicsit összeszedi magát.

Pistikém, nagyon szeretnénk látni Benneteket, de Virgil egyelőre csak pihenésre vágyik – én meg nem tudom, el tudok-e szabadulni úgy, hogy csak késő este jöjjenek meg a hajóval. Addig is, ha bent vagy, adj hírt Magatokról.

Mindnyájatokat sok-sok szeretettel ölel
Adritok

Anyuék egy hétig voltak Fóton: pénteken este érkeznek.

Borbíró Virgilné – Bibó Istvánnak

[A borítékon:] Dr. Bibó István részére Leányfalu, Erkel Ferencz-u. 4. Feladó: Borbíró Virgilné, II. Rómer Ferencz [sic – Flóris helyett] u. 57, I. [Postapecsét dátuma a bélyegen olvashatatlan, a boríték hátsó oldalán:] Leányfalu 954 AUG 7

Bp. 1954. aug. 5.

Édes Pistikém!

Ezt a levelet vidámabbra szántam, és a szokott lelkesedéssel akartam sok minden jót kívánni Neked születésed napjára – most azonban a jókívánságok – bár változatlan őszinteséggel, de csak egészen halkán bugyannak ki belőlem, mert – amint Pistikétől hallottátok – Virgil betegségével kapcsolatban, hétfő óta én is átéltem azt a fojtogató aggodást, amit közülünk eddig, azt hiszem, Te ismertél a legjobban. Tegnap egy kis öröm is vegyült a nagy szomorúságunkba: ugyanis megállapították, hogy bevérzés nem történt az agyban, hanem az egész bal oldali csökkent mozgást csakis a magas vérnyomás okozta – amiről eddig – pusztíthatatlannak hitt örök ifjúságunkban – egyáltalán nem is tudtunk. Most a legfontosabb előírás a teljes nyugalom és kikapcsolódás: tilos a cigaretta, a feketekávé és az olvasás. Hogy mindez mit jelent Virgilnek, azt hiszem, nem kell

magyaráznom. A három legnagyobb szenvedélyéről – mondhatnám, egy életen át kialakult „életmagatartás”-ról, kell leszoknia! Tulajdonképpen egy egészen más emberré alakulnia! Mert azt a feszültséget, amiben eddig élt, nem lehet tovább folytatni. Szóval valami lezárult, s ami jön, az egy állandó csendes, ki nem mondott búcsúzás lesz számomra. Hidd el, Pistikém, én még ezért is nagyon hálás vagyok a sorsnak – hiszen másképp is lehetett volna!

Pistikém, most aztán igazán semmi remény, hogy kijussak Hozzátok (megengedték, hogy minden du. bemenjek Virgilhez egy rövid kis időre, mert ez nagyon megnyugtató). Inkább Te adj életjelt, ha bent jársz. Addig is még egyszer tiszta szívből sok minden jót kívánok Neked, és

mindnyájatokat sok szeretettel
ölellek
Adri nénéd

Borbíró Virgilné – Bibó Istvánnak

[*A borítékon:*] Dr. Bibó István részére Leányfalu, Erkel Ferenc-u. 4. Feladó: Borbíró Virgilné, II. Rómer Flóris u. 57, I. [*Postapecsét dátuma a bélyegen:*] 1955 AUG 6 [*A boríték hátsó oldalán:*] Leányfalu 955 AUG 7

Budapest, 1955. VIII. 5.

Édes Pistikém!

Mínt hogy semmi reményem sincs arra, hogy kiruccanhassak Hozzátok, mégiscsak ezen az elcsépelet úton kívánok minden jót Neked közelgő születésnapodra. Elég bosszantó dolog, hogy néha az ember csak agyonhasznált szavakkal tudja kifejezni a legszebb érzelmeit is, mert olyan szépeket, hogy például „súrlódják ez írás Bibó István úrhoz”... én nem tudok kitalálni.

Szóval, édes Pistikém, bármilyen nagyra is megnőttél, és bármily tekintélyes pocakot is kezdesz eresztetni, én ezen a napon mindig arra kell gondoljak, amikor Anyuval kettesben, kb. egyenlően hiányos tapasztalatokkal, ápolgattunk pólyásbabai bömbölő mivoltodban, és Te már akkor is a legnagyobb igazságérzettel és lojalitással honoráltad kettőnk ügybuzgalmát. Én már akkor éreztem, hogy némi anyai szeretetet vindikálhatok magamnak veled kapcsolatban, és most ezzel a szeretettel kívánok Neked még nagyon-nagyon sok szép születésnapot, a körülményekhez képest békességet, egészséget és sok-sok boldogságot!

Virgillel együtt sokszor ölelünk
Adri

Borbíró Virgilné – Bibó Istvánnénak

Édes Boriskám!

Az én szerény ajándékom benne van az Inkéében, mert úgy gondoltuk, hogy jobb, ha együttesen próbálunk Neked egy kis örömet szerezni, mint elaprózva. Azért most csak így kívánok Neked még egyszer jó ünnepeket

nagyon nagy szeretettel
Adri

1958. XII. 24.